

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 2 2 A 1 0 1 1 1

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA

Izpitna pola 1

Razčlemba neumetnostnega besedila

Sreda, 24. avgust 2022 / 60 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Kandidat dobi ocenjevalni obrazec.

Priloga z neumetnostnim besedilom je na perforiranem listu, ki ga kandidat pazljivo iztrga.

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalni obrazec.

Izpitna pola vsebuje 21 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite skladno s slovničnimi in pravopisnimi pravili, čitljivo, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Pri nalogah izbirnega tipa izberite samo eno rešitev, če v navodilu ni določeno drugače. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 1 prazno.

Priloga k izpitni poli 1

Kdaj ste nazadnje pisali z roko?

Larisa Pukšič
24. januar 2019

Še znate pisati pisane črke? Veste, kako pomembno je pisati z roko in kakšen vpliv ima to na delovanje možganov? Čas je pravšnji za takšna vprašanja, saj poteka projekt Teden pisanja z roko, včeraj pa smo obeleževali tudi mednarodni dan pisanja z roko.

V dobi mobilnih telefonov in računalnikov vse bolj opuščamo pisanje z roko. Magistrica komunikologije **Marijana Jazbec** izpostavlja, da je zmanjševanje pomena tega načina pisanja daljši proces, ki se je začel s pohodom novih tehnologij. Tipkanje se je v naše življenje prikradlo tako rekoč nezavedno. Zaradi učinkovitosti in priročnosti se ga ni bilo težko navaditi.

Na začetku so nove načine komuniciranja pograbile mlajše in srednje generacije. Sčasoma so tudi starejši spoznali, da je življenje s tehnologijo enostavnejše. »Nakup oblačil opravimo po spletu, na računalniku napišemo seminarsko nalogo in sestavimo urnik, se dogovorimo za sestanek in podobno,« našteva Jazbečeva.

Čestitk ni spoštljivo pošiljati po mobilnem telefonu

Kljub temu se je pretirani rabi novih tehnologij dobro izogniti. Pisanje z roko bi morali po mnenju Marijane Jazbec ohraniti kot kulturo komuniciranja, med tipkanjem in pisanjem z roko pa vsaj do neke mere vzpostaviti ravnovesje. »Vsak ekstrem je slab. Danes celo osebna sporočila natipkamo in pošljemo po mobilnem telefonu ali računalniku,« izpostavlja komunikologinja. To je sicer najlažje, a morali bi se zavedati, da vsega ni spoštljivo pošiljati na ta način. Jazbečeva poudarja, da so čestitke, voščila in izrazi sožalja sporočila, ki bi morala biti pisana z roko, saj z njimi izkazujemo naklonjenost naslovnikom.

Pomembno je krepiti miselne funkcije

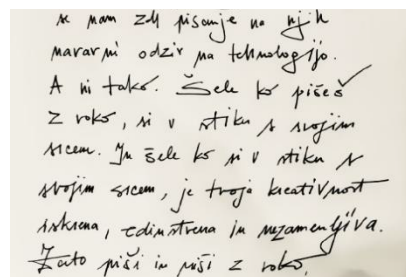
Pisanje z roko je za naše možgane zelo kompleksna aktivnost. Motorična skorja, ki pošilja ukaze pri takem pisanju, je tesno povezana z drugimi deli možganov, ki so pomembni za razmišljanje, koncentracijo in spomin.

»Pisanje z roko je zelo pomembno, ker z njim krepimo miselne funkcije,« poudarja nevrolog **Blaž Koritnik**. Po njegovih besedah so za naše možgane nekatere aktivnosti napornejše kot druge. Možgani pogosto izberejo tiste, ki so zanje manj naporne. Še tako težka aktivnost čez čas postane mačji kašelj in to lahko trdimo za tipkanje na tipkovnico. Pisanje z roko je bilo še pred desetletjem ali dvema lahka naloga, sedaj pa postaja vedno težja.

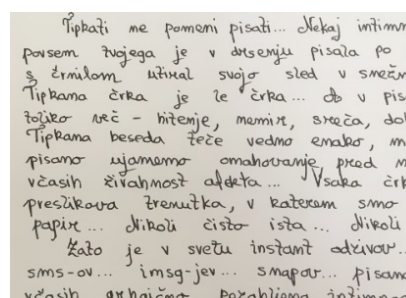
Teden pisanja z roko

Leta 2015 je Jazbečevi uspelo, da so v teden vseživljenjskega učenja vključili tudi dan pisanja z roko, naslednje leto pa so ga razširili na cel teden. Leta 2017 je ustanovila društvo Radi pišemo z roko, ker meni, da je ozaveščanje širše javnosti o pomenu pisanja z roko oz. spodbujanje tega ključno. Danes z društvom sodeluje že več kot 120 osnovnih in srednjih šol. Učenci se lahko udeležijo predavanj o disleksiji, različnih svetovnih pisavah, skritih sporočilih v pisavi ipd. V društvu si želijo, da bi udeleženci spoznali, kako edinstvena je pisava vsakega posameznika.

»Pisanje z roko je izvirna in neponovljiva spretnost človeka. Nihče nima take pisave kot mi. Zato moramo biti ponosni nanjo in si prizadevati, da bo še dolgo ostala čitljiva in tekoča. To bomo dosegli, če bomo več pisali z roko, in to je temeljno sporočilo, ki ga želimo s svojim društvom deliti med ljudmi,« zaključuje Jazbečeva.

Rokopis ustvarjalca oglasov Aljoše Bagole

Rokopis zdravnice Ninne Kozorog

Prazna stran

Pozorno preberite izhodiščno besedilo in rešite naloge.

1. Odgovorite na vprašanja o dejavnih sporočanja.

Kdo je napisal izhodiščno besedilo?

Kdaj in kje je bilo objavljeno?

Katera dva dogodka sta avtorico spodbudila, da ga je napisala?

(2 točki)

2. S katerim prevladujočim namenom je bilo tvorjeno izhodiščno besedilo?

Sporočevalka je tvorila besedilo predvsem, da bi

- A bralcem poročala o dogodkih, ki so potekali ob Tednu pisanja z roko.
- B bralcem predstavila različne načine pisanja.
- C bralce spodbudila, naj večkrat pišejo z roko.
- Č bralcem predstavila, kako pisanje z roko vpliva na možgane.
- D bralce seznanila z delovanjem društva Radi pišemo z roko.

(1 točka)

3. Kateri trditvi o izhodiščnem besedilu sta pravilni? Označite ju z X.

☐	Besedilo ima naslov in več mednaslovov.
☐	Napisano je v obliki intervjuja.
☐	Vsebuje več različnih nebesednih prvin.
☐	Namenjeno je predvsem strokovnjakom.
☐	Avtorica je v uvodu povzela celotno besedilo.

(2 točki)

4. Čemu je avtorica na začetku besedila postavila vprašanja? Odgovorite v povedi/povedih.

(2 točki)

5. Rešite nalogo o temi in podtemah izhodiščnega besedila.

5.1. Tema besedila je _____.

(1)

5.2. Kako si v besedilu sledijo podteme? Na črtice napišite številke od 1 do 4.

- _____ spreminjanje načina pisanja
 _____ delovanje društva Radi pišemo z roko
 _____ (ne)primernost uporabe novih tehnologij
 _____ vpliv pisanja na možgane

(2)
(3 točke)

6. Kako sta fotografiji povezani s temo besedila? Odgovorite v povedi/povedih.

(2 točki)

7. Obkrožite DA, če je trditev v skladu z izhodiščnim besedilom, ali NE, če ni.

S pisanjem z roko lahko izboljšamo svoj spomin.	DA	NE
S pojavom novih tehnologij je pisanje z roko zelo hitro izgubilo svoj pomen.	DA	NE
Teden pisanja z roko obeležujemo od leta 2016.	DA	NE
Pobudnik za uvedbo Tedna pisanja z roko je bilo društvo Radi pišemo z roko.	DA	NE
Danes društvo organizira različna predavanja za osnovno- in srednješolce.	DA	NE
Dan pisanja z roko obeležujemo samo v Sloveniji.	DA	NE

(3 točke)

8. Preberite drugi odstavek (V dobi mobilnih telefonov ...) in rešite nalogo.

8.1. Avtorica pravi, da pisanje z roko vse bolj opuščamo. Kateri razlogi za to so omenjeni v besedilu? Napišite dva.

---

(2)

8.2. Ali sami pišete osebna sporočila, kot so čestitke ali voščila, z roko ali kako drugače? Odgovorite v povedi/povedih in svoj odgovor utemeljite.

---

(2)
(4 točke)

9. Rešite nalogo o osebah, ki ju avtorica omenja v besedilu.

9.1. Kaj sta po izobrazbi?

Marijana Jazbec je _____, Blaž Koritnik pa _____.

(1)

9.2. Zakaj je avtorica izbrala prav njiju? Na vsako črtico napišite ustrezno številko.

_____ Raziskuje delovanje človeških možganov.	
_____ Raziskuje sporazumevalne procese.	1 Marijana Jazbec
_____ S pomočjo društva ozavešča javnost o pomembnosti pisanja z roko.	2 Blaž Koritnik
_____ Mlade na delavnicah spodbuja, naj bodo ponosni na svojo pisavo.	

(2)

9.3. Zakaj priporočata, da ohranimo pisanje z roko?

Marijani Jazbec se zdi pisanje z roko pomembno, ker _____

Blaž Koritnik pa ta način pisanja priporoča, ker _____

---

(2)
(5 točk)

10. Preberite slovarski sestavek in rešite nalogo.

rokopís -a m (ī)

1. z roko napisano besedilo: pretipkati rokopis; rokopis Prešernove pesmi; rokopis in tipkopis / po pisateljevi smrti so njegove rokopise dali v knjižnico *osnutke, zapise njegovih del*
 • njegovo novelo sem bral še v rokopisu *še pred natisom*; knjiga je ostala v rokopisu *ni bila izdana, objavljena*
 // besedilo, zlasti leposlovno, znanstveno, ki se predloži za objavo, tiskanje: popraviti, pregledati rokopis; tipkani rokopis poslati v tiskarno / kot pojasnilo, opozorilo v časopisu, reviji rokopisov ne vračamo
2. z roko napisano besedilo iz dobe pred iznajdbo tiska: slikarsko okrasiti rokopis; prepisovanje rokopisov / srednjeveški rokopisi
3. način pisanja znakov za pisno sporazumevanje pri posamezniku; pisava: imeti čitljiv, grd, lep, razločen rokopis; spoznal je prijatelj rokopis / publ. likovni rokopis *tehnične značilnosti slikarja, kiparja*
 ♦ lit. rateški, stiški rokopis; zal. izdano kot rokopis *pojasnilo, opozorilo v knjigi, da obdelava snovi ni dokončna*

10.1. V katerem slovarskem pomenu je rabljena beseda *rokopis* v izhodiščnem besedilu (pod fotografijama)?

(1)

10.2. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, ali NE, če ni.

Beseda <i>rokopis</i> je naglašena na prvem in zadnjem zlogu.	DA	NE
Beseda <i>rokopis</i> spada med pregibne besedne vrste.	DA	NE
Oznaka -a pomeni obliko besede <i>rokopis</i> v imenovalniku dvojine.	DA	NE
V slovarskem sestavku sta dve frazeološki gnezdi.	DA	NE

(2)

(3 točke)

11. Rešite nalogo o tvorjenki *rokopis*.

11.1. Katera vrsta tvorjenke je beseda *rokopis*?

- A Izpeljanka.
- B Sestavljenka.
- C Zloženska.
- Č Sklop.

(1)

11.2. Katera skladijska podstava te tvorjenke je pravilna?

- A to, kar se piše z roko
- B ta, ki piše z roko
- C z roko napisano besedilo

(1)

(2 točki)

12. Kateri domači sopomenki ustrežata podčrtanima besedama? Napišite ju na črti.

Vsak ekstrem je slab.

_____

Nekatere aktivnosti so za možgane napornejše kot druge.

_____

(2 točki)

13. Preberite uvodni odstavek (Še znate pisati ...) in rešite nalogo.

- 13.1. Podčrtanim besedam določite besedno vrsto.

pisati _____

pisane črke _____

pisanje _____

(2)

- 13.2. Obkrožite pravilni odgovor.

Podčrtane besede so

- A sopomenke.
- B nadpomenka in podpomenki.
- C blizuzvočnice.
- Č besede iz iste besedne družine.

(1)
(3 točke)

14. S katero nezaznamovano besedo lahko nadomestimo podčrtani frazem? Napišite jo na črto.

Še tako težka aktivnost čez čas postane mačji kašelj.

Še tako težka aktivnost čez čas postane _____.

(1 točka)

15. Dopolnite povedi tako, da ustrezno uporabite glagol *morati* ali *moči*.

Ljudje _____ pisati tudi z roko, sicer sčasoma na ta način ne bomo
_____ napisati niti krajšega besedila. Za naše možgane so namreč
aktivnosti, ki jih le redko opravljamo, vse težje, zato jih čez čas ne _____
več opraviti.

(2 točki)

16. Preberite izpisane povedi.

Nihče nima take pisave kot mi. Zato moramo biti ponosni nanjo in si prizadevati, da bo še dolgo ostala čitljiva in tekoča. To bomo dosegli, če bomo več pisali z roko, in to je temeljno sporočilo, ki ga želimo s svojim društvom deliti med ljudmi.

Na kateri besedi/besedni zvezi se nanašata podčrtana zaimka?

nanjo _____

ga _____

(2 točki)

17. Preberite poved in rešite nalogo.

V dobi mobilnih telefonov in računalnikov vse bolj opuščamo pisanje z roko.

17.1. V preglednico na ustrezna mesta izpišite stavčne člene.

povedek	
predmet	
prislovno določilo časa	

(2)

17.2. V naslednji besedni zvezi obkrožite jedro.

v dobi mobilnih telefonov in računalnikov

(1)
(3 točke)

18. Naslednjo enostavno poved razširite v zloženo tako, da bo v prvi zloženi povedi dopolnjevalni stavek izražal vzrok, v drugi pa posledico.

Tipkanja se zaradi učinkovitosti in priročnosti ni bilo težko navaditi.

Poved z vzročnim odvisnikom:

Poved s posledičnim priredjem:

(3 točke)

19. Obkrožite besedi, v katerih izgovorimo polglasnik.

sestane**k**   proces   teden   vč**er**aj   pomen

(1 točka)

20. V vsaki trojici povedi obkrožite črko pred tisto, ki je pravopisno pravilna.

- A Ta dan obeležujemo 23. 1.
- B Ta dan obeležujemo 23.1.
- C Ta dan obeležujemo 23. 1..

- A Marijana Jazbec meni, da je pisava edinstvena in, da moramo biti ponosni nanjo.
- B Marijana Jazbec meni, da je pisava edinstvena in da moramo biti ponosni nanjo.
- C Marijana Jazbec meni, da je pisava edinstvena, in da moramo biti ponosni nanjo.

(2 točki)

21. Napišite **komentar**.

Predstavljajte si, da ste Anja/Anže Kotnik. Udeležili ste se predavanja, ki ga je organiziralo društvo Radi pišemo z roko. Za šolski časopis napišite krajši komentar o pomembnosti pisanja z roko. V uvodu predstavite problem in se opredelite do njega. V jedrnem delu navedite argumente, ki podpirajo vaše mnenje, in argumente, ki mu nasprotujejo. V zaključku povzemite svoje ugotovitve. Pomagajte si z izhodiščnim besedilom. Komentar ustrezno naslovite. Vaše besedilo naj vsebuje najmanj 150 besed. Pišite na naslednjo stran.

(12 točk)

